

Yaşlanan Nüfusa İlişkin Belediyelerin Faaliyetleri

Meryem Arslan | <https://orcid.org/0000-0002-2877-0256> | meryemarslan1934@gmail.com

Doç. Dr. , Gaziantep Büyük Şehir Belediyesi, Gaziantep, Türkiye

Öz

Yaşlılık dönemi fiziksel, psikolojik, fizyolojik sorunların yaşandığı yaşam süreci içinde bir dönem olarak ifade edilmektedir. Dünya Sağlık Örgütü 26 yıl sonra orta ve düşük gelirli ülkelerin nüfus yapısında yaşlı nüfus oranının %80'lere ulaşacağı tespitinde bulunmuştur. 80 yaş üstü bireylerde ise üç kat artış olacağı beklenmektedir. Yaşlılık döneminin aktif ve sağlıklı bir şekilde geçirilmesi hem yaşlı için, varsa ailesi için hem de yaşlılık hizmetleri vermekle yükümlü olan kamu kurumları için önem arz etmektedir. Yaşlıların uluslararası ve ulusal politika belgeleri doğrultusunda korunması, izole yaşam şartlarından kurtularak bağımsız yaşayan bireyler haline gelmesi vatandaşa en yakın birimler olan belediyelerin de görev alanına girmektedir. Belediyelerin hizmet sunumunda yaşlılara yönelik olarak uygun yöntemleri kullanması kanunlarda öngörülen bir zorunluluktur.

Toplumsal değerlerin kuşaktan kuşağa aktarılmasında elçilik rolünü üstlenen yaşlılarımıza birçok alanda hizmet veren belediyelerin sayısı son zamanlarda artış göstermiştir. Belediyeler genel olarak bakım, temizlik hizmetlerine yoğunlaşmıştır. Bu çalışmada yaşlı nüfus oranındaki artışa dikkat çekilerek gelecekte yaşlılara yönelik hizmetlerin çeşitlendirilerek artırılması gerektiği ortaya konulmuştur. Amaçlı örnekleme yöntemi ile yaşlılara yönelik farklı hizmet sunumlarına odaklanan, bu alanda öne çıkan belediyelerin faaliyetlerine yer verilmiştir. Bulgular belediyelerin geleneksel politikalara ek olarak proaktif ve bütüncül bir bakış açısıyla hizmet sunumunu çeşitlendirmesi ve artırması gerektiğini ortaya koymaktadır. Yaşlıların toplumsal değerlerimiz ışığında sahiplenilmesi, sosyal izolasyona maruz bırakılmaması, ihtiyaçlarının giderilmesi ve yük olarak görülmemesi gerekmektedir. Bu noktada belediyeler daha aktif çalışmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Yaşlı, Yaşlanan Nüfus, Belediyeler, Yaşlılık Hizmetleri

Atıf Bilgisi

Arslan, Meryem. (2024). Yaşlanan Nüfusa İlişkin Belediyelerin Faaliyetleri. *Aile Dergisi*, 2/2, 60-84.

<https://doi.org/10.70348/aile.2024.8>

Geliş Tarihi	01.10.2024
Kabul Tarihi	04.11.2024
Yayın Tarihi	31.12.2024
Değerlendirme	İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme Bu makale, Sempozyumu II: Küresel Tehditler Karşısında Aile Sempozyumu'nda sunulan "Yaşlanan Nüfusa İlişkin Belediyelerin Faaliyetleri" adlı tebliğin içeriği geliştirilerek ve kısmen değiştirilerek üretilmiş hâlidir. Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.
Etik Beyan	
Benzerlik Taraması	Yapıldı - Turnitin
Etik Bildirim	dergi@isavak.org
Çıkar Çatışması	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.
Finansman	Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.
Telif Hakkı & Lisans	Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Activities of Municipalities Regarding the Ageing Population

Meryem-Arslan | <https://orcid.org/0000-0002-2877-0256> | E-mail: | meryemarslan1934@gmail.com

Doç. Dr. , Gaziantep Metropolitan Municipality , Gaziantep, Türkiye

Abstract

The period of old age is expressed as a phase within the life cycle where physical, psychological, and physiological issues are experienced. The World Health Organization has determined that in 26 years, the proportion of the elderly population in the demographic structure of middle and low-income countries will reach 80%. It is expected that there will be a threefold increase in individuals over the age of 80. Spending the elderly period actively and healthily is important for the elderly themselves, their families if they have any, and for the public institutions responsible for providing elderly services. The protection of the elderly in accordance with international and national policy documents, and their transformation into independent individuals by escaping isolated living conditions, falls within the responsibilities of municipalities, which are the units closest to the citizens. It is a legal obligation for municipalities to use appropriate methods for the elderly in their service delivery.

The number of municipalities providing services to our elderly, who play a pivotal role in passing on societal values from generation to generation, has increased recently. Municipalities have generally focused on care and cleaning services. In this study, the increase in the elderly population ratio was highlighted, and it was suggested that services for the elderly should be diversified and increased in the future. Using the purposive sampling method, the activities of municipalities that stand out in this field and focus on different service offerings for the elderly have been included. The findings indicate that municipalities need to diversify and enhance service delivery with a proactive and holistic approach in addition to traditional policies. The elderly should be embraced in light of our societal values, not subjected to social isolation, their needs should be met, and they should not be seen as a burden. At this point, municipalities should work more actively.

Keywords: Elderly, Aging Population, Municipalities, Elderly Services

Citation

Arslan, Meryem. (2024). Activities of Municipalities Regarding the Ageing Population. *Aile Journal*, 2/2, 60-84.

<https://doi.org/10.70348/aile.2024.8>

Date of Submission	01.10.2024
Date of Acceptance	04.11.2024
Date of Publication	31.12.2024
Peer-Review	Double anonymized - Two External This article is the revised and developed version of the conference presentation entitled “Changing Family Dynamics and Parent-Child Relationship: The Case of the Movie Boyhood”, delivered at the the International Family Symposium II: The Family in the Face of Global Threats on May, 2024. It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.
Ethical Statement	
Plagiarism Checks	Yes - Turnitin
Conflicts of Interest	The author(s) has no conflict of interest to declare.
Complaints	dergi@isavak.org
Grant Support	The author(s) acknowledge that they received no external funding in support of this research.
Copyright & License	Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0 .

Giriş

Yaşam süresini uzatan sağlık politikaları, teknolojik gelişmeler, demografide bir dönüşüm sürecinin yaşanması yaşlı nüfusun dünya genelinde yaygınlaşmasını sağlamıştır. Uluslararası kuruluşların raporlarına göre gelişmiş ülkelerde başlayan nüfus yaşlanması orta ve düşük gelirli ülkelerde daha hızlı bir ivme ile devam etmektedir. Bu durum konunun geleneksel politikalara ek olarak insan hakları açısından ele alınmasını, yeni politikaların uygulanması gerektiğini ortaya koymuştur. Yaşlıların kapsayıcı bir toplum yapısında yaşaması, ayrımcılığa maruz kalmaması önemsenen konuların başında gelmektedir. Sağlık hizmetlerine kolaylıkla erişilmesi, bakım hizmetlerinden yararlanılması aktif ve sağlıklı yaşlanma sürecinde yaşlılık döneminin geçirilmesi optimum koşulların oluşturulması ile bağlantılıdır.

Bu çalışmada yaşlılık kavramına değinilmiş, dünyada ve Türkiye’de yaşlanan nüfus istatistiklerine yer verilmiş, yaşlılara yönelik geliştirilen politikalar açıklanmış, yaşlılık döneminde yerel yönetimlerin rolü ile öne çıkan belediye hizmetleri araştırılmıştır. Araştırma yapılırken belediyelerde yaşlılara yönelik hizmet sunumunun olup olmadığı, bakım hizmetleri dışında hizmetlerin varlığı, başka belediyelerde olmayan hizmetlerin olup olmadığı sorularına odaklanılmıştır.

Yaşlıların toplumsal yaşamda diğer insanlar gibi yer alması gerekmektedir. Bu temel insan hakları ilkelerinin gereğidir. Bunun içinde gereksinimlerin karşılanması tüm sektörlerce uygulanacak politika ve hizmetlerin yaşlılara yönelik bir bakış açısı ile dönüşüme uğraması ile mümkün olabilecektir. Toplumda tüm aktörlerinin iş birliği içinde bu alanda ulusal politika ve stratejiler belirleyen devlet yönetimi ile beraber hareket etmesi gerekmektedir. Yerel boyutta ise belediyeler yaşlıların sağlık ve aktif yaşlanması için mevcut hizmetlerini güncellemelidir.

Yöntem

Araştırma uluslararası ve ulusal alanda gündemde olan yaşlı nüfus artışıyla birlikte ortaya çıkan sorunlarının çözülmesi için Türkiye’de belediyelerin ne tür faaliyetler yaptığını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Mevcut belediye faaliyetlerinin diğer belediyeler tarafından örnek alınmasının sağlanması,

yaşlılara yönelik proaktif ve bütüncül politikalarının belirlenmesi, belediye hizmetlerinin geliştirilmesi gerektiğinin ortaya konulması araştırmayı önemli kılmaktadır. Araştırma ölçek sınırlaması olmaksızın yaşlı bireylerin ihtiyaçlarına yönelik farklı hizmetleri ile öne çıkan belediyeleri kapsamaktadır. Araştırmanın evreni aynı zamanda örneklemdir.

Çalışma nitel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Literatür taraması yapılarak veriler elde edilmiştir. Araştırma sahası ve örneklem amaç temelli olarak belirlenmiştir. Belediyelerinin yaşlılara yönelik politikalarının olup olmadığı, yaşlı hizmetleri alanında yaptıkları çalışmalar web siteleri taranarak, bazı belediyelerin çağrı merkezleri aranarak elde edilmiştir. Bulgular belediyelerin geleneksel politikalara ek olarak proaktif ve bütüncül bir bakış açısıyla hizmet sunumunu çeşitlendirmesi ve artırması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Yaşlılık döneminde yaşlı bireyler kendi kendilerine yetebilme konusunda büyük ölçüde sorun yaşamaktadır. Bu yeterliliği sağlayabilmek için ailesi ile yaşayan veya yalnız yaşayan bireylere yönelik olarak kamu kurumlarının ve özellikle belediyelerin bazı hizmetler vermesi söz konusudur. Aşağıda yaşlılara yönelik hizmetleri ile öne çıkan belediyelere ve faaliyetlerine yer verilmiştir.

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi: Alzheimer hasta ve hasta yakınlarına yönelik olarak 2018 yılında Moral Evi kurmuştur. Merkezde hastalıkla mücadele kapsamında fizik tedavi ve egzersiz, sanatsal aktiviteler, kişisel bakım, müzik ve ney dinletisi ile terapi, akıl oyunları ile hafızayı güçlendirme aktiviteleri gerçekleştirilmekte, kendi başlarına yemek yiyebilmelerinin sağlanmasına yönelik hizmetler verilmektedir (Moralevi, 2018).

Beşiktaş Belediyesi: Belediye 65 yaş üstü yaşlılar için “sağlıklı ve aktif yaşlanmayı hedefleyen, demanstan koruma, yaşlılık hakları, kurum bakımı ve belediye hizmetlerini” sunan 65+ Yaşam Ofisi’ni kurmuştur. Randevu ile verilen hizmet sürecinde evde doktor muayenesi, hemşirelik hizmeti, evde bakım hizmeti (saç sakal tıraşı, kişisel temizlik vb.) gibi hizmetler sunulmaktadır. Ayrıca evde fizyoterapi hizmeti de verilmektedir. Yaşlılarda yaşanması muhtemel ayak sorunlarına ilişkin olarak 75+ Podoloji Birimi ile 75 yaş üstü bireylere ayak bakım hizmeti sunulmaktadır. 65 yaş üzeri yaşlılar için ev-hastane arasında hasta nakil ambulansı hizmeti verilmektedir. Sanat ile uğraşmalarını teşvik etmek ve motivasyonlarını artırmak için resim, fotoğraf gibi çalışmalarını sergi salonunda kamuoyuna sunma imkânı verilmektedir (Beşiktaş Belediyesi, 2023).

İstanbul Büyükşehir Belediyesi: Belediye yaşlılara yönelik olarak Yaşlı Bakım ve Sağlık Merkezleri ve Evde Bakım Hizmetleri projelerini yürütmektedir. Evde fizyoterapi, psikodanışmanlık, hastane sonrası evde tedavi sürecinin devam ettirilmesi gibi hizmetler sunulmaktadır (İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2024).

Ankara Büyükşehir Belediyesi: Yaşlılara yönelik sosyal izolasyonu kırmak amacıyla 50 yaş üstü bireyler için 2005 yılında Yaşlı Lokali kurmuştur. Lokalde yaşlıların boş zamanlarını etkin bir şekilde değerlendirmeleri için sosyal faaliyetler gerçekleştirilmektedir (Ankara Büyükşehir Belediyesi, 2024). Belediye bakım onarı hizmetleri de vermektedir. Bu kapsamda kapı kolları, musluk tamiri, ampül değişimi, mobilya tamiri, boya badana gibi alanlarda tadilat hizmeti vermektedir (Ankara Büyükşehir Belediyesi, 2018).

Eskişehir Büyükşehir Belediyesi: Belediye yaşlılara ve çocuklara hitap eden alanları olan Aktif Yaşam Parkı'nı hayata geçirmiştir (Eskişehir Büyükşehir Belediyesi, 2024). Belediye Aktif Yaşlanma Hareketi Atölyesi ile sosyalleşme, kültür sanat etkinliklerine katılım, fiziksel ve zihinsel aktiviteler yürütmektedir (Eskişehir Büyükşehir Belediyesi, 2021).

Antalya Büyükşehir Belediyesi: Belediye Aktif Yaşlı Hizmet Merkezi ile yaşlılara yönelik kültür sanat faaliyetleri, egzersiz, gerontolojik danışmanlık hizmetleri vermektedir (Antalya Büyükşehir Belediyesi, 2021).

Zeytinburnu Belediyesi: Belediye sağlıklı yaşlanmayı sağlamak için fiziksel, zihinsel ve sosyal aktiviteleri desteklemek için AKDEM Yaşlılar Kulübü kurulmuştur (Zeytinburnu Belediyesi, 2022).

Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi: Yaşlılara yönelik sosyal alarm cihazı ile acil durumlarda belediyeye ulaşma imkânı sağlamaktadır. Yaşlının sağlık takibinin sağlanmakta tansiyon, nabız, şeker ölçüm değerleri sürekli olarak gözlemlenmektedir (Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi, 2024).

Alanya Belediyesi: Yaşlılara yönelik olarak tarih ve doğa gezilerini içeren kale gezileri yapmaktadır (Alanya Belediyesi, 2024).

1. Yaşlılık Kavramı ve Yaşlanan Nüfus

Yaşlılık biyolojik olarak “zamanla biriken çeşitli moleküler ve hücresel hasarların etkisinin bir sonucu” olarak tanımlanmaktadır. Bu süreç fiziksel ve zihinsel yapıda aşamalı bir zayıflamaya, hastalıklara karşı direncin azalmasına

neden olmaktadır. Bunun dışında yaşlılık; biyolojik değişikliklere ek olarak emekli olma, yaşa uygun konutlara taşınma, akrabaların, arkadaşların, eşlerin ölümü gibi yaşam geçişlerini de barındıran bir süreç olarak tanımlanmaktadır (WHO, 2024). T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına göre yaşlanma biyolojik olarak tüm canlılarda görülen ve vücut fonksiyonlarında zayıflama olarak ifade edilmektedir. Yaşlanma bir süreçtir. Yaşlılık ise yaşam süresi içinde bir dönemdir. Bu dönemde gelişme ve olgunlaşma sonrası genetik yapı ve çevre etkileşimi üst düzeyde görülmektedir. Biyolojik ve ruhsal değişimler ortaya çıkmaktadır. Yaşlanma genetik yapıya, sosyal ve fiziksel koşullara, kültürel çevreye, toplumsal ve demografik yapıya, yaşam deneyimlerine göre çeşitlilik gösteren bir süreçtir. Birleşmiş Milletler 60 yaş üstü bireyleri, Dünya Sağlık Örgütü ise 65 yaş üstü bireyleri yaşlı olarak kabul etmektedir (Yaşlanma Vizyon Belgesi, 2023, s. 8).

Dünya Sağlık Örgütünün yaşlı nüfus konusundaki değerlendirmeleri aşağıda sıralanmaktadır (WHO, 2024) s.

- Yaşlı nüfus konusunda tüm ülkeler sağlık ve sosyal alanda sistemlerini bu değişimden yararlanacak şekilde kurgulamalıdır. Ancak bu uzun vadeli ve zor bir süreç olarak kabul edilmektedir.
- 2050 yılına gelindiğinde orta ve düşük gelirli ülkelerin nüfusunun %80'ini yaşlı nüfus oluşturacaktır.
- 2020 yılında 60 yaş üzeri insan nüfusunun beş yaşındaki çocuk nüfusundan fazla olduğu tespit edilmiştir.
- 2015-2050 yılları arasında 60 yaş üzeri nüfus oranının %12'den %22'ye çıkacağı öngörülmektedir. 80 yaş ve üzeri yaşlıların sayısında ise üç kat artış beklenmektedir.
- 2030 yılında dünyadaki her 6 kişiden 1'inin 60 yaş ve üzeri olması beklenmektedir.
- Yaşlı nüfus oranının artması eğilimi gelişmiş ülkelerde başlamıştır. Ancak en büyük değişim düşük ve orta gelirli ülkelerde yaşanmaktadır. 2050 yılında 60 yaş ve üzeri nüfusun 2/3'ünün düşük ve orta gelirli ülkelerde yaşayacağı öngörülmektedir.

Yaşlanma sürecinde aktif ve sağlıklı yaşlanma tercih edilen bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü sağlıklı yaşlanmayı 2015-2030 yılları

için odak çalışma alanı olarak belirlemiştir. Daha önceki odak noktası aktif yaşlanma olan örgüt sağlıklı yaşlanmayı birden fazla sektörün etkileşimin olduğu bir süreç olarak görmektedir. Yaşlıların aile, toplum, ekonomi için bir kaynak olarak görülmelidir. Yaşlılar bu alanlarda kendilerine ihtiyaç duyulan bir kesimdir (WHO, 2020). Aktif yaşlanma yaşam kalitesinin yaşlandıkça artırılması, bunun için sağlık, güvenlik, sosyal hayata katılım gibi konularda ortaya çıkan fırsatlardan yararlanmak olarak tanımlanmaktadır (Yaşlı Hakları Ulusal Eylem Planı, 2023, s. 11). Dünya Sağlık Örgütüne göre sağlıklı yaşlanma “yaşlılık döneminde fiziksel, zihinsel ve duygusal anlamda iyi kalabilmeyi sağlayan fonksiyonel yeteneği geliştirme ve sürdürme” olarak tanımlanmaktadır. Bu kapsamda temel gereksinimleri karşılayabilmek, öğrenmek, kararlar alabilmek, hareketli olmak, ilişkiler kurmak ve sürdürülebilmek, topluma katkıda bulunmak önemsenmektedir. Tanımda vurgulanan fonksiyonel yetenek ise kişinin içsel kapasitesi, çevresel özellikler ve ikisi arasındaki etkileşimden oluşmaktadır. İçsel kapasite ile kastedilen zihinsel ve fiziksel yeteneklerdir. Yürüme, düşünme, görme, duyma ve hatırlama yetenekleri bu kapsamda değerlendirilmektedir. Yaşlılık evresinde kişinin içsel kapasitesini ve fonksiyonel yeteneğini destekleyen, sürdürülebilir kılan ortamlarda yaşaması esastır. Bu ortamlar; ev, sosyal çevre, insanlarla olan ilişkiler, değer yargıları, sağlık ve sosyal alanda izlenen politikaları, hizmetleri kapsamaktadır (WHO, 2020).

Sağlıklı yaşlanma değerlendirilirken göz önünde tutulması gereken iki husus bulunmaktadır (WHO, 2020):

Çeşitlilik: Dünya Sağlık Örgütüne göre tek düze bir yaşlılık hali yoktur, çeşitlilik göstermektedir. Örgüte göre 80 yaşında olan bazı yaşlıların fiziksel ve zihinsel kapasiteleri 30 yaşındakiler gibi olabilmektedir. Aynı yaş grubu temel ihtiyaçlarını görmekte yardıma muhtaçken bazıları ise genç nüfusun özelliklerini taşımaktadır. Bu yüzden politika oluşturulurken tüm yaşlıların ortak özellikleri dikkate alınmalıdır.

Eşitsizlik: Yaşanılan hayatın zorluğuna bağlı olarak kapasite ve durum çeşitliliği yaklaşık olarak %75 oranında etkilenmektedir. Bu etkenler; aile, cinsiyet, etnik köken, eğitim seviyesi, ekonomik koşullar vb. şeklinde sıralanmaktadır.

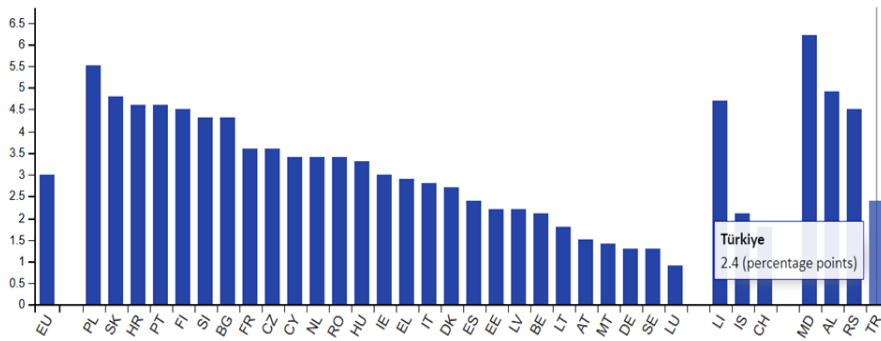
Sağlıklı yaşlanma ile birlikte aileye, topluma katkı sağlamak mümkün olabilmektedir. Bu yüzden sağlık önemli bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır. Zira yaşlılık sürecinde fiziksel ve zihinsel kapasitede olumsuz gelişmeler yaşandığında yaşlılar, aileleri ve toplum için olumsuz sonuçlar ortaya

çıkılmaktadır. Fiziksel ve sosyal çevre yaşlı sağlığını etkileyen faktörlerin başında gelmektedir. Dengeli beslenmek, fiziksel aktiviteler, tütün kullanmamak vb. bulaşıcı hastalık riskini azaltmakta ve zihinsel ve fiziksel performansı artırmaya yardımcı olmaktadır. Bu süreç bakıma muhtaç olma yaşını geciktirmeyi sağlamaktadır (WHO, 2024).

2. Yaşlanan Nüfus İstatistikleri

Dünyanın yaşlanma eğilimi gösterdiği ilk defa 1994 yılında gerçekleşen Uluslararası Nüfus ve Kalkınma Konferansı'nda ortaya konulmuştur. 1982 yılında ise Viyana Planı ile istihdam, gelir güvenliği, sağlık, barınma, eğitim ve sosyal refah gibi sorunların temel olduğu belirtilmiştir (Yaşlanma Vizyon Belgesi, 2023, s. 9). AB nüfusunun 13 üye devlet haricinde 2022 yılında 449 milyondan 2026'da 453 milyon kişiye çıkması ve 2070 yılında ise 432 milyon kişiye düşerek %4 oranında azalması beklenmektedir. Tüm üye devletlerde 65 yaş üstü nüfusta büyük bir artış yaşanması beklenmektedir. Bu doğrultuda iş gücü sayısının 2022-2070 yılları arasında %12 oranında azalış göstereceği, yıllık ise %0,3 oranında bir azalış yaşanacağı tespit edilmektedir. Yaşlanmanın toplam maliyetine bakıldığında ise 2022-2070 yılları arasında toplamda 1,2 puan artış göstermesi ve 2070 yılında ise GSYİH'nin %25,6'sını oluşturması tahmin edilmektedir (EU, 2024, ss. 3-6).

Grafik 1. 2013-2023 Yılları Arasında 65 yaş ve üzeri nüfusta gözlemlenen artış

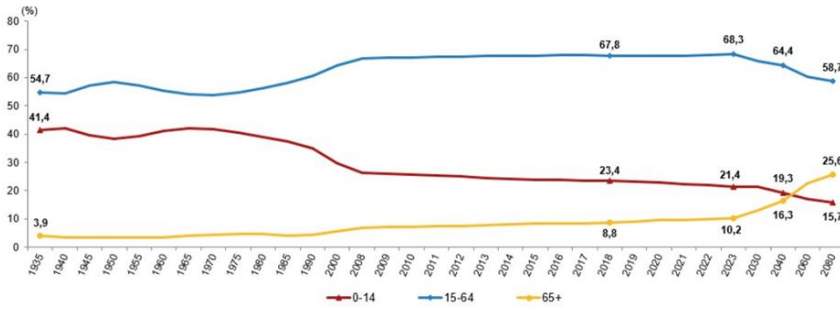
Kaynak: Eurostat, 2024

TÜİK 2023 yılı verilerine göre (TÜİK, 2024):

- Grafik 1'e göre 65 yaş üstü nüfus son beş yılda %21,4 oranında artarak 2023 yılında 8 milyon 722 bin 806 olmuştur. Yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki payı 2018 yılında %8,8 iken 2023 yılında %10,2'ye yükselmiştir. Bu verilere göre nüfus yaşanmaktadır.
- Bu nüfus grubunun %55,5'i kadınlardan oluşmaktadır.
- Yaşlı nüfusun %64'ü 65-74 yaş grubunda yer almaktadır.
- Türkiye yaşlı nüfus oranında 184 ülke arasında 67. sırada yer almaktadır
- 2023 verilerine göre yaşlı nüfus oranı en yüksek olan iller; %20 oranı ile Sinop, %19,5 oranı ile Kastamonu, %18,3 oranı ile Giresun, %18,1 ile Artvin, %17,1 ile Çankırı, %16,9 ile Balıkesir, %16,6 ile Çorum ve Edirne, %16,5 ile Çanakkale, %16,3 ile Burdur, %16,1 ile Amasya ve Tunceli'dir.
- 54 ilde yaşlı nüfus oranı %10 ve üzeri olarak tespit edilmiştir.
- 65 yaşındaki bir bireyin 17,1 yıl kadar daha yaşaması beklenmektedir. 2020-2022 verilerine göre yaşam süresi Türkiye geneli için 77,5 yıldır. Erkekler 74,8, kadınlar 80,3 yıllık yaşam süresine sahiptir.
- Ortalama her dört haneden birinde yaşlı birey bulunmaktadır. Hanelerin %24,5'inde en az bir yaşlı birey bulunmaktadır.
- 1 milyon 669 bin 270 yaşlı tek başına yaşamaktadır. Bu sayının %74,4'ü kadınlardan oluşmaktadır.
- 2022 yılı verilerine göre yaşlı nüfusun %86,5'i okuma yazma bilmektedir. %46,6'sı ilkokul mezunudur.
- Yetişkin eğitimi araştırması sonuçlarına göre ise 2022 yılında yaygın eğitimlere katılan yaşlıların %28,9'u sanat ve beşeri bilimlerde eğitim almıştır. Yaşlı nüfusun %86,3'ü ilgisini çeken konularda bilgi almak için, %33,2'si işini daha iyi yapmak için, %24,2'si sosyalleşmek için eğitim faaliyetlerine katılmıştır.
- Eşi ölmüş yaşlı kadınların oranının eşi ölmüş erkeklere oranı dört kat daha fazla olarak tespit edilmiştir.
- Yaşlıların yoksulluk oranı %21,7 olarak tespit edilmiştir. 2019 yılında tespit edilen yoksulluk oranı %15,9'dur.
- Yaşlı nüfustaki işsizlik oranı 2019 yılında %3,1 iken 2023 yılında %2,7 olmuş, işgücüne katılma oranı 2023 yılı için %12,2 olarak tespit edilmiştir.

- 2012 verileri baz alındığında yaşlılarda obezite oranının artış gösterdiği tespit edilmiştir. 2012 yılında obezite oranı %25,0 iken 2022 yılında %28,4 olmuştur. Yaşlı kadınların obezite oranının erkeklerden daha fazla olduğu görülmektedir.
- Alzheimer hastalığından ölenlerin sayısı azalma seyrindedir. 2018 yılında %4,6 olan ölüm oranı 2022 yılında %3,2 olmuştur.
- Verilere göre yaşlı erkekler(2023 yılı için %49,8) kadınlara (2023 yılı için %32,7) nazaran daha fazla internet kullanmaktadır.

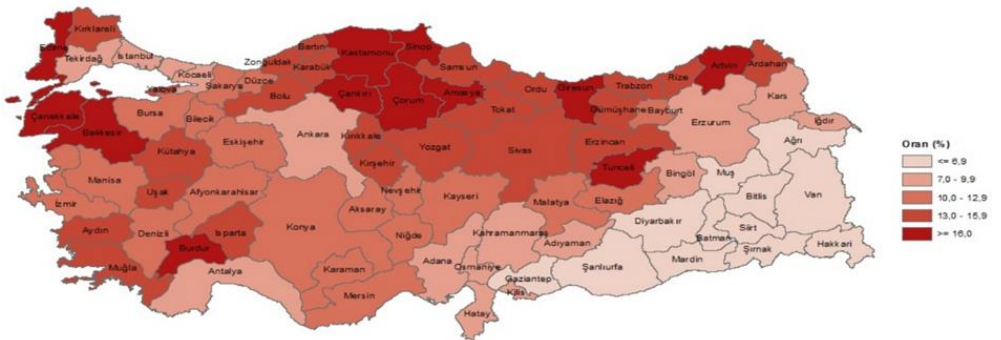
Grafik 2. 1935-2080 Yılları-Yaş Grubuna Göre Nüfus Oranı

Kaynak: TÜİK, 2024

Grafiğe göre nüfus projeksiyonları yaşlı nüfusun 2030 yılında %12,9, 2040'ta %16,3, 2060 yılında %22,6 olacağını öngörmektedir.

Şekil 1. Yaşlı nüfus oranının iller bazında dağılımı

Kaynak: TÜİK, 2024

Şekil 1’de görüldüğü üzere yaşlı nüfus oranı daha çok kuzey, batı bölgelerde yüksek bir seyir izlemektedir.

3. Yaşlılara Yönelik Geliştirilen Politikalar

Devlet kurumları uluslararası belgeler, ulusal politika ve stratejiler ışığında yaşlıların ihtiyaçlarına çözüm bulmak, sağlık alanında yaşlılara yönelik farklılaştırılmış hizmetler sunmak, bakım hizmetleri sunmak, yaşam boyu öğrenme ile zihinsel aktivitelerini canlı tutmak, nesiller arası dayanışma ile ruhsal anlamda yaşlılık evresinin zorlayıcı etkilerini azaltmak, istihdam alanında yer almalarını sağlamak, temel hak ve hürriyetlerini koruyarak yaşam kalitelerini artırmak yönünde hizmet sunumunu şekillendirmek zorundadır.

Uluslararası alanda yaşlılık konusunda gerçekleştirilen faaliyetler aşağıda sıralanmaktadır (Yaşlanma Vizyon Belgesi, 2023, s. 9-10):

- 1982 Dünya Asamblesi. Viyana Planı kabul edilmiş ve bu yönde refah sağlayıcı politikalara yönelme olmuştur. Gelir sorunları, sağlık, barınma, eğitim ve sosyal refah temel sorunlar olarak belirlenmiştir.
- 1994 Uluslararası Nüfus ve Kalkınma Konferansı. Dünya nüfusunun giderek yaşlanma eğilimi gösterdiği ortaya konulmuştur.
- 1991 yılında Birleşmiş Milletler tarafından Yaşlılık İlkeleri kabul edilmiştir. Bu ilkeler; “bağımsızlık, katılım, bakım, kendini gerçekleştirme ve saygınlık” olarak belirlenmiştir.
- 1995 yılında Dünya Sosyal Kalkınma Zirvesi’nde “her yaş için toplum” sloganı ortaya konulmuştur.
- 1999 yılında Dünya Yaşlılar Yılı kutlanmıştır. “Her yaş için toplum” vurgusu yapılmıştır.
- 2002 yılında II. Dünya Yaşlanma Asamblesi gerçekleşmiştir. Madrid Uluslararası Yaşlanma Eylem Planı (MIPAA) ortaya konulmuştur. Yaşam dönemlerine hitap eden kapsayıcı politikalar üretilmesi hedeflenmiştir. Yaşlı bireyler aktif özneler olarak kabul edilmiş ve hem ekonomik alanda hem de sosyal kalkınma alanlarında katkı sağlayıcı unsurlar olarak görülmüştür. Yaşlıların topluma katılmaları, sağlık ve bakım gibi hizmetlerden yararlanmaları için uygun ortamların sağlanması hedeflenmiştir.

• 2008 yılında Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu (UNECE) bünyesinde yaşlanma Daimi Çalışma Grubu (SWGGA) kurulmuştur. Madrid Uluslararası Yaşlanma Eylem Planı'nda kabul edilen ilkelerin uygulanması hedeflenmiştir.

• 2015 yılında Birleşmiş Milletler tarafından Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları kabul edilmiştir. Yaşlıların insan haklarına saygı duyulması gerektiği, sürdürülebilir kalkınma için aktör konumunda oldukları kabul edilmiştir.

Uluslararası alanda MIPAA'da temel alınan ilkeler esas alınmaktadır. Ülkemizde bu alanda gerçekleşen faaliyetler aşağıda sıralanmaktadır (Yaşlanma Vizyon Belgesi, 2023, s. 11-12):

• Anayasamız yaşlılara ilişkin olarak; 10. Maddesinde “Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz.” Denilerek pozitif önlemlerin eşitlik ilkesine uygun olarak sağlanmasını hükmetmiştir. Sosyal güvenlik bakımından özel olarak korunması gerekenler başlığı altında 61. Maddesinde ise “Yaşlılar, Devletçe korunur. Yaşlılara Devlet yardımı ve sağlanacak diğer haklar ve kolaylıklar kanunla düzenlenir.” denilmektedir.

• 2011 yılında Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Kurum yaşlanmaya ilişkin politikaların yürütülmesine ilişkin çalışmalar yapmaktadır.

• 2019 yılı Yaşlılık Yılı olarak kabul edilmiştir. 20-22 Şubat 2019 tarihlerinde I. Yaşlılık Şurası gerçekleştirilmiştir.

• 2022 yılında TBMM'de yaşlıların yaşadıkları sorunların araştırılması için Meclis Araştırma Komisyonu kurulmuştur.

Ülkemizde yaşlılık konusunda izlenen politikalar ve gerçekleştirilen hizmetler benimsemiş olduğumuz değerler doğrultusunda geliştirilmektedir. Bu alanda T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı koordinasyonunda ilgili tüm kamu birimleri ve sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ile işbirliği kurmuş ve Yaşlanma Vizyon Belgesi'ni kamuoyu ile paylaşmıştır.

Şekil 2. Yaşlı Hakları Ulusal Eylem Planı

Kaynak: Yaşlı Hakları Ulusal Eylem Planı, 2023, s. 9.

Şekilde görüldüğü üzere 6 politika, 16 hedef ve 51 eylem alanından oluşan belgede aşağıdaki amaçlar belirlenmiştir (Yaşlanma Vizyon Belgesi, 2023, s. 7):

- “Aktif ve sağlıklı yaşam bilincinin artırılması
- Hak temelli, kapsayıcı ve sürdürülebilir yaklaşımla yaşlı bireylere yönelik hizmet ve destek modellerinin çeşitlendirilmesi
- Kuşaklararası dayanışmanın güçlendirilmesi
- Yaşlıların bilgi birikiminden ve deneyimlerinden yararlanılarak toplumsal kalkınmaya katılmalarının sağlanması
- Toplumsal hayata katılmalarını sağlayarak kendilerini gerçekleştirmelerine imkân tanınması
- Erişilebilir ortamların sağlanması
- Afet ve insani bakımdan acil durumlarda içermeci bakış açısıyla koruma ve müdahale anlayışının geliştirilmesi

- Yaş ayrımcılığı ile mücadele edilmesi
- Yaşlıların haklarının güçlendirilmesi”

Yaşlıların toplumsal yaşama katılmaları ve dışlanmaları, toplum için bir yük olarak kabul edilmeleri sık görülen durumlar arasında yer almaktadır. Fizyolojik anlamda fonksiyonel kayıplar toplumun “yetersiz” algısı ile bütünleşmekte ve yaşlının kendini aktif yaşama dâhil etmesini engellemektedir. Öte yandan yaşlı nüfus artışı ile birlikte istihdam, finans, sağlık sistemleri, kentsel planlama vb. alanlar etkilenmektedir (Yaşlanma Vizyon Belgesi, 2023, s. 9).

4. Yaşlılık Döneminde Yerel Yönetimlerin Rolü

Uluslararası kuruluşlar tarafından kabul gören aktif ve sağlıklı yaşlanma kavramları ülkemizde de benimsenmiştir. Bu doğrultuda yaşlıların sağlık hizmetlerinden yararlanması, yerinde yaşlanma ilkesi gereği yaşlıların kendi kararlarına göre belirleyecekleri mekânda yaşlılık sürecini geçirmesi, bu süreçte gerekli destekleri alabilmesi önem verilen hususlar arasında yer almaktadır. Sağlık hizmetlerinin yaşlının durumuna göre güçlendirilmesi, yaşlının bağımsız yaşayabilmesi için bakım hizmetlerinin verilmesi, bu yönde gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir (Yaşlanma Vizyon Belgesi, 2023, s. 11). Bu alanda birçok kurum ve kuruluş aktif ve sağlıklı yaşlanma anlayışının geliştirilmesi için katkı sağlamaktadır. Yerel yönetimlerin bu alanda hangi faaliyetlerden sorumlu olduğu aşağıda sıralanmaktadır (Yaşlanma Vizyon Belgesi, 2023, s. 12-24):

- Bakım hizmetlerinin süreklilik arz etmesi halinde bilgilendirme ve farkındalık etkinliklerinin yapılması
- Evde palyatif bakım hizmeti veren görevlilerin sürekli olarak eğitime tabi tutulması
- Demans ve Alzheimer hastaları için gündüz hizmet veren merkezlerin yaygınlaşması için çalışmalar yapılması
- Yalnız yaşayan yaşlıların ihtiyaçları esas alınarak hizmet verilmesi

Yaşlıların toplumsal hayata katılmalarını sağlamak, izole edilmelerine engel olmak esastır. Bu kapsamda “fiziksel, zihinsel ve bilişsel kapasitelerinin” muhafaza edilmesi, yaşam kalitelerinin artırılması gerekmektedir. Yaşam tecrübelerini gelecek nesillere aktarma, ekonomik, kültürel, sportif faaliyetlere katılmalarını sağlayacak ortamlar oluşturmak elzem ihtiyaçlar arasındadır. Halk

eğitim merkezlerinde yaşlılara yönelik eğitim çeşitliliği sağlaması, dijital okuryazarlık, girişimcilik eğitimlerinin verilmesi, evden çalışan yaşlıların ¼rettikleri ¼r¼nlerin satışının sağlanması konusunda desteklenmesi, sosyal yardımların ihtiyaçlara binaen çeşitlendirilmesi, egzersiz programlarının geliştirilmesi, sportif faaliyetler yapacakları parkların sayısının artırılması bu alanda yerel yönetimlerin sorumluluğundadır (Yaşlanma Vizyon Belgesi, 2023, s. 25-33). Herkes için yaş dostu ve erişilebilir ortamlar hedefinde; erişilebilir, g¼venli ulaşım sistemlerinin Őehirde bulunması, erişilebilir yeşil alanlar ön plana çıkmaktadır. Ulaşım hizmetlerinde görevli personele yaşlılara yönelik tutum ve iletişimlerinde eğitimlerin verilmesi, konut tasarımlarının erişilebilirliğin esas alınarak gerçekleştirilmesi, yerelde erişilebilir ve yaş dostu evre d¼zenlemeleri kapsamında iyi uygulamaların paylaşılması T¼rkiye Belediyeler Birliğinin sorumlulukları arasında sayılmıştır (Yaşlanma Vizyon Belgesi, 2023, s. 43-49).

Afet ve insani bakımdan acil durumlar hedefinde; bu t¼r durumlarda hassas kesim olan yaşlıların daha fazla etkilendiği acil durum vakalarında bu etkilerin en aza indirilmesinin sağlanması için gerekli faaliyetlerin yapılması planlanmalıdır (Yaşlanma Vizyon Belgesi, 2023, s. 51). Yaşlı hakları kapsamında yaşa dayalı ayrımcılığının ortaya çıkardığı sm¼r¼, Őiddet, istismar, kt¼ muamele vb. hak ihlallerini önlemek esastır. ¼st d¼zey politika belgelerinin hazırlanması, görevli personelin yaşlı hakları konusunda bilinçlendirilmesi, yaşlı bireylere sunulan hizmetler hakkında bilgilendirme yapılması t¼m kamu kurumlarına atfedilen sorumluluklar olarak karşımıza çıkmaktadır (Yaşlanma Vizyon Belgesi, 2023, s. 56-63).

Yerel hizmetlerin yaşlılar için erişilebilir olması önemli bir konudur. Yaşlı bireylerin kendi başlarına herhangi bir yardım almadan yaşamlarını kolaylaştırmaları m¼mk¼n olabilmektedir. Erişilebilir olmayan evre koşulları ve hizmetler ise yaşlıları birilerine bağımlı olarak yaşamaya zorlamaktadır. D¼nya Sağlık rg¼t¼ bu kapsamda kentsel alanları t¼m yaş guruplarına hazır, yaşanabilir kılmak ve aktif ve sağlıklı yaşlanmak için uygun fiziksel ve sosyal ortamlara sahip olan yaş dostu kent kavramını ortaya atmıştır (Tamkoç & Bilgin, 2020, s. 214). Madrid Uluslararası Yaşlanma Eylem Planı'nda engelli yaşlılar önemsenmiş, bu gurup yaşlıların bağımsız yaşayabilmesini sağlayacak ev ve evre tasarımları, ulaşım olanakları taahh¼t altına alınmıştır. Kentler yaşam kalitesini artırarak, yaşlıların aktif ve sağlıklı yaşamasına imk¼n verecek Şekilde tasarlanmalıdır (Tamkoç & Bilgin, 2020, s. 221).

Yaş dostu kentlere ilişkin belirlenen konu başlıkları; toplumun desteği ve sağlık hizmetleri, iletişim ve bilgilendirme, kentsel katılım ve istihdam, saygı ve toplumsal kapsayıcılık, sosyal katılım, barınma koşulları, ulaşım, dış alanlar ve binalar şeklinde sıralanmaktadır (WHO, 2007, s. 9). Yaşlı bireylerin yaşam şartlarının kolaylaştırılması, yaşam kalitesinin çeşitli tedbirlerle artırılması gerekmektedir. Ev ve çevre alanları yaşlının başka bir desteğe ihtiyaç duymadan biçimlendirilmelidir. Parklar, dinlenme bankları, yaşlının hareket özelliğine göre yapılmış yollar, kaldırımlar, yardım alamadan ve güvenle binebileceği toplu ulaşım araçları ihtiyacı karşılar nitelikte olmalıdır. “Yaşlıların mekâna değil, mekânın yaşlılara uyum sağlaması” gerekmektedir (Erkılıç vd., 2024, s. 3-8).

Yerel yönetimler sağlıklı ve aktif yaşlanma kapsamında aşağıdaki başlıklara yoğunlaşarak hizmet üretmelidir (Aslan, 2005):

- Yeterli ve dengeli beslenme
- Fiziksel aktivite
- Zararlı alışkanlıklardan uzak durma
- Boş zamanları üretim yaparak değerlendirme
- Yeterli ve düzenli uyuyabilmek
- Kazalardan korunabilmek (gerekli alanlarda tutamaklar olması, evde fazla eşya bulundurulmaması vb.)

Öte yandan belediyeler yaşlı nüfusun artması ile çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadır. Yaşlıların sosyalleşmesi, yaşam kalitelerini artırmaları belediyelerin kurumsal işleyişlerini revize etmelerini, sorumluluklarını yeniden belirlemelerini zorunlu kılmaktadır. Yaşlı bakımı için gerekli yatırımları yapmak, bakım veren personelin motivasyonu ve tükenmişliğini etkileyen faktörleri değerlendirerek uygun politikalar üretmek belediyelerin gündeminde olması gereken konular arasındadır (Kalınkara & Arpacı, 2021, s. 737).

5. Aktif ve Sağlıklı Yaşlanma Perspektifinden Belediyelerin Öne Çıkan Faaliyetleri

Fiziksel yetersizlikler nedeniyle rutin aktivitelerin azalması başta olmak üzere birçok sorun nedeniyle biyolojik ve psikolojik bir süreç olan yaşlılık son yıllarda dünya gündeminde yer almaktadır. Dezavantajlı kesimlere sunulan olanaklar

yaşlı kesim için de belirlenmekte ve sosyal politikalar bu yönde şekillenmektedir (Çolak & Özer, 2015, s. 116). Yaşlılar için fiziksel ve sosyal ortamların destekleyici nitelikte olması önemsenmesi gereken bir konudur. Güvenli, erişilebilir kamu binaları, ulaşım sistemi, yürüyüş alanları destekleyici ortamlara örnek verilmektedir. Politika yapıcılarının yaşlılığın dezavantajlarını azaltan bireysel ve çevresel yaklaşımlar dışında adaptasyonu, psikolojik iyileşmeyi de dikkate alması gerekmektedir (WHO, 2024). Öte yandan sağlık hizmetleri, sosyal güvenlik, yeterli gelir, sosyal faaliyetler vb. ihtiyaçlara yaşlılık döneminde daha çok gereksinim duyulmaktadır (Zıplar, 2015, s. 189). Yaşlılık dönemi hizmetlerine yönelik 2015 yılında yapılan bir çalışmada gelişmiş ülkelerde yaşlılık hizmetlerinin genel olarak aktif yaşlanmaya yönelik olduğu, kendine yetebilen bir süreç olarak kurgulandığı, gelişmekte olan ülkelerde ise yaşlı bakımının ailelere bırakıldığı tespit edilmiştir (Zıplar, 2015, s. 173).

İsveç'te yaşlı bakımı hizmetleri yaşlıların kendi evlerinde "uzun ve sorunsuz" bir ömür sürmesini hedeflemektedir. Belediyeler ve devlet bu alanda hizmetleri yürütmektedir. Yaşlılara hazır yemek götürülmesi, ev işlerinde yardım personeli görevlendirilmesi, sağlık alanında evde bakım hizmeti (geçmiş anıları zihinde canlandırmaya yönelik hizmet ve fiziksel rahatsızlıklara ilişkin tedavi) verilmesi, ulaşım hizmeti sağlanması, perde asmak, ampul takmak gibi yaralanmalara neden olacak işlerin belediye tarafından yapılması söz konusudur (Swedish Institute, 2024). Türkiye'de yaşlılık hizmetleri yaşlıların hayatlarını kolaylaştırma, gelir durumuna katkı sağlama yönünde politikalar yapma şeklinde yürütülmektedir. Türkiye'de yaşlı bakımı önemli bir sorun olarak algılanmamaktadır (Zıplar, 2015, s. 173-190).

Yaşlılık döneminde ilgisizlik ile birlikte gelen yalnızlık, ekonomik gücün azalması gibi sorunlara ilişkin sosyal politikaların uygulanması bir gerekliliktir (Danış, 2009, s. 667). Köyler yaşlı bireylerin mekânı haline gelmiştir. Köylerde yaşlılara yönelik sosyal ve kültürel aktiviteler devlet kurumları ve köy öğretmenleri eşliğinde gerçekleştirilmelidir. Çocuklar ve gençler yaşlılık ve yaşlı hakları konusunda bilgilendirilmelidir (Danış, 2009, s. 80).

Birleşmiş Milletler Yaşlı İlkeleri Kendini Gerçekleştirme bölümünde "Yaşlı bireylerin toplumun eğitimsel, kültürel, manevi ve eğlenceye yönelik kaynaklarına ulaşabilmelidir." denilmektedir. İtibar bölümünde ise "Yaşlı bireyler bedensel veya zihinsel istismardan uzak, itibar ve güven içinde yaşayabilmelidir. Yaşlı bireyler yaş, cinsiyet, ırk veya etnik köken, engellilik veya

diğer durumları gözetilmeksizin adil muamele ve ekonomik katkılarından bağımsız olarak değer görmelidir.” Bakım kısmında ise “Yaşlı bireyler her toplumun kültürel değerler sistemine uygun biçimde aile içi ve toplumsal bakım ve korumadan yararlanmalıdır. Yaşlı bireyler, en iyi bedensel, zihinsel ve duygusal refah düzeyini korumalarına veya bu düzeye ulaşmalarına katkı sağlayacak veya hastalık başlangıcını önleyen veya geciktiren sağlık hizmetlerine erişebilmelidir.” ifadeleri yer almaktadır (Birleşmiş Milletler, 1991).

Sonuç ve Tartışma

Yaşlılık yaşam sürecinde karşımıza çıkan genel olarak fiziksel ve psikolojik boyutta desteğe ihtiyaç duyulan bir dönemdir. Yaşlanma süreciyle birlikte çeşitli değişimler yaşlının hayatında yer bulmaktadır. İşitme kaybı, katarakt, eklem ağrıları, osteoartrit, akciğer hastalıkları, diyabet, depresyon, halsizlik, idrar kaçırma ve demans bu olumsuz değişimlere örnek olarak verilebilir. Yaşlanan insanlar eş zamanlı olarak birden fazla durumu yaşamaktadır (WHO, 2024). Yaşlılık ile birlikte bireyler fiziksel ve psikolojik sorunlarla karşılaşmaktadır. Yaşam kalitesinin artırılması, istihdam olanakları sunmak, iş hayatında karşılaşacakları sorunları azaltmak için devlet politikaları geliştirilmektedir (Umutlu & Tekin Epik, 2019, s. 29-30).

Bu çalışmada belediyelerde yaşlılara yönelik hizmet sunumunun olup olmadığı, bakım hizmetleri dışında hizmetlerin varlığı, başka belediyelerde olmayan hizmetlerin olup olmadığı sorularına odaklanılmıştır. Belediyelerde yaşlılara yönelik hizmet sunumunun genel olarak bakım ve temizlik hizmetlerine yönelik olduğu tespit edilmiştir. Öte yandan diğer belediyelerden farklı olarak; Gaziantep Büyükşehir Belediyesinin Alzheimer hasta ve hasta yakınlarına yönelik olarak Moral Evi faaliyetlerini yürüttüğü, Beşiktaş Belediyesinin 65+ Yaşam Ofisi kurarak bakım ve temizlik hizmetlerinin yanı sıra Podoloji hizmeti verdiği, sanatsal eğilimlerini motivasyon kaynağına dönüştürmelerine yardımcı olmak için yaşlıların eserlerini sergilediği, İstanbul Büyükşehir Belediyesinin hastane sonrası evde tedavi hizmeti verdiği, Ankara Büyükşehir Belediyesinin sosyal izolasyonu kırmak için 50 yaş üzeri vatandaşlar için Yaşlı Lokali kurduğu, tamirat ve tadilat hizmeti verdiği, Eskişehir Büyükşehir Belediyesinin Aktif Yaşam Parkı'nı hayata geçirdiği, Antalya Büyükşehir Belediyesinin gerontolojik danışmanlık hizmeti verdiği, Zeytinburnu Belediyesinin AKDEM Yaşlılar

Kulübü'nü kurduğu, Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesinin sosyal alarm cihazı ile yaşlıları izlediği, Alanya Belediyesinin yaşlılara yönelik geziler düzenlediği tespit edilmiştir.

Yaşlılara yönelik hizmetleri inceleyen araştırma sonuçlarına göre kurumların genel olarak yaşlıların bakımına odaklandığı, istihdam açısından herhangi bir uygulamaya rastlanılmadığı ifade edilmektedir (Eser & Küçük Aksu, 2021s. 541). Türkiye'de yaşlılara yönelik sosyal politikaları inceleyen araştırmalar 2009 yılından itibaren yaşlılara yönelik sosyal politikaların önemli oranda geliştiğini ortaya koymaktadır (Tuncel & Uzun, 2019, 309). Araştırma sonuçları bu bulguları desteklemektedir. Belediyeler istihdam sağlama amacına odaklanmamıştır. Küresel ekonomik sorunlar dikkate alındığında istihdam sağlama konusunda baş aktör olarak bu alanda hizmet verme zorunda olup olmadıkları tartışma konusudur. Belediyeler genel olarak yaşlıların bakımı, boş zamanlarını değerlendirme gibi hizmetlere yoğunlaşmıştır. Öte yandan toplumsal değerlerimizin kuşaklararası aktarımına yönelik sürdürülebilir nitelikte herhangi bir faaliyet gerçekleştirmedikleri tespit edilmiştir. Belediyeler yaşlıların veya yaşlı yakınlarının taleplerine, yaşadıkları sorunlara yönelik çalışmalar yapmalıdır. Bu çalışmalar ışığında geleceğe yönelik sunmaları gereken potansiyel hizmetleri belirleyebilirler. Vatandaş odaklılığın gereği olarak yaşlı bireylerin yaşam kalitesini artırmaya yönelik hizmetlere yönelebilirler. Diğer belediyelerde olan hizmetlerin aynısını sunmak yerine ihtiyaç analizlerine göre hareket ederek öncü ve gerekliliği kanıtlanmış hizmetlerle vatandaş memnuniyetini üst seviyelere taşıyabilirler. Özellikle sosyal izolasyonun kırılması, değerlerin kuşaklararası aktarımı, ulaşım araçlarının yaşlılara uygun hale getirilmesi, boş zamanların değerlendirilmesi, yapay zekânın yaygınlaşması ile birlikte yaşlı hizmetlerinde robotların kullanımı, rampaların parklarda, kaldırımlarda kullanılabilir olması vb. konular öncelikli olarak ele alınabilir.

Kaynakça | References

- Alanya Belediyesi. (2024). Alanya Belediyesi'nden yaşlı vatandaşlara tarih ve doğa gezisi. <https://www.alanya.bel.tr/Haber/96807/ALANYA-BELEDIYESI-NDEN-YASLI-VATANDASLARA-TARİH-VE-DOGA-GEZISI>
- Ankara Büyükşehir Belediyesi. (2018). Büyükşehirden yaşlılara vefalı hizmet. <https://www.ankara.bel.tr/haberler/buyuksehir-den-yasli-lara-vefali-hizmet-11167>
- Ankara Büyükşehir Belediyesi. (2024). Yaşlılar lokali. <https://www.ankara.bel.tr/sosyal-hizmetler/yasli-hizmetleri/yasli-lar-lokali>
- Antalya Büyükşehir Belediyesi. (2021). Aktif Yaşlı Hizmet Merkezi'nde etkinlikler yeniden başladı. <https://www.antalya.bel.tr/Haberler/HaberDetay/3342/aktif-yasli-hizmet-merkezinde-etkinlikler-yeniden-basladi>
- Aslan. D. (2005). Aktif yaşlanma kavramı. Türk Geriatri Derneği. <https://www.geriatri.org.tr/halksagligi?id=12#s.~s.text=AKT%C4%B0F%20YA%C5%9ELANMA%20KAVRAMI&text=Aktif%20ya%C5%9Flanma%20s%C3%BCreci%20ya%C5%9Fl%C4%B1lar%C4%B1n%20g%C3%BCnl%C3%BCk.%2C%20davran%C4%B1%C5%9Fsal%2C%20sosyal%20ko%C5%9Fullar%20belirlemektedir.>
- Beşiktaş Belediyesi. (2023). Hizmetler. <https://besiktas.bel.tr/hizmetler/saglik-hizmetleri/65-arti-yasam-ofisi>
- Birleşmiş Milletler. (1991). BM Yaşlı İlkeleri. <https://www.aile.gov.tr/eyhgm/mevzuat/uluslararası-mevzuat/#s.~s.text=Ya%C5%9Fl%C4%B1%20bireyler%20bedensel%20veya%20zihinsel.katk%C4%B1lar%C4%B1ndan%20ba%C4%9F%C4%B1ms%C4%B1z%20olarak%20de%C4%9Fer%20g%C3%B6rmelidir.>
- Çolak. M.. & Özer. Y. E. (2015). Sosyal politika anlamında aktif yaşlanma politikalarının ulusal ve yerel düzeydeki analizi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi. 14(55). 115-124. <https://doi.org/10.17755/esosder.92999>

- Danış, M. Z. (2009). Türkiye’de yaşlı nüfusun yalnızlık ve yoksulluk durumları ve sosyal hizmet uygulamaları açısından bazı çıkarımlar. *Toplum Ve Sosyal Hizmet*. 20(1). 67-84.
- Erkılıç M., Aydoğdu F., Aslan D., & Gökçe-Kutsal Y. Yaşlının evi ve çevresi. *Türk Geriatri Derneği Yayınları*. Öncü Matbaa 2007
- Eser B. & Küçük Aksu S. (2021). Yaşlanan nüfus. sorunlar ve politikalar: Türkiye için bir değerlendirme. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*. 12(2). 541-556.
- Eskişehir Büyükşehir Belediyesi. (2021). Aktif yaşlanma atölyesi başladı. https://www.eskisehir.bel.tr/icerik-detay.php?icerik_id=6714&cat_icerik=1&menu_id=24
- Eskişehir Büyükşehir Belediyesi. (2024). Aktif yaşam parkı. https://www.eskisehir.bel.tr/icerik-detay.php?icerik_id=10407&cat_icerik=1&menu_id=24
- EU. (2024). Ageing Report. Economic and Budgetary Projections for the EU Member States (2022-2070)
- Eurostat. (2024). Population structure and ageing. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_structure_and_ageing
- https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi. (2024). Evde sağlık hizmetleri. <https://saglik.ibb.istanbul/evde-saglik-hizmeti-2-2/>
- Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi. (2024). Yaşlı vatandaşlarımıza yönelik hizmetlerimiz. <https://kahramanmaras.bel.tr/yasli-vatandaslarimiz-ayonelik-hizmetlerimiz>
- Moralevi. (2018). Hizmetlerimiz. <https://moralevi.com/home/hizmetlerimiz>
- Swedish Institute. (2024). Elderly care in Sweden. <https://sweden.se/life/society/elderly-care-in-sweden>

Tamkoç. B., & Bilgin. Ö. (2020). Aktif yaşlanma bağlamında yaş dostu kent kavramı. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi. "Erişilebilirlik" Özel Sayısı Cilt 2. 211-226. DOIs. 10.21560/spcd.vi.816372

Tanman Zıplar. Ü. (2015). Dünyada ve Türkiye'de yaşlılık hizmetleri. Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 6(2). 173-194.

Tuncel. G., & Uzun. H. (2019). Türkiye'de yaşlılara yönelik sosyal politikalar üzerine bir inceleme. Firat University International Journal of Economics and Administrative Sciences. 3(2). 309-334.

TÜİK. (2024). İstatistiklerle yaşlılar 2023. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Yaslilar-2023-53710#s.~s.text=T%C3%9C%C4%B0K%20Kurumsal&text=Ya%C5%9F1%C4%B1%20n%C3%BCfus%20olarak%20kabul%20edilen.10%2C2'ye%20y%C3%BCkseldi>.

Umutlu. S., & Tekin Epik. M. (2019). Türkiye'de yaşlı nüfus ve sosyal politika uygulamaları. Sosyal Ve Beşeri Bilimler Dergisi. 11(1). 29-43.

WHO. (2007). Global Age-friendly Ciitess. A guide. chrome-extensions://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/43755/9789241547307_eng.pdf?sequence=1

WHO. (2020). Healty ageing and functional ability. <https://www.who.int/news-room/questions-and-answers/item/healthy-ageing-and-functional-ability>

WHO. (2024). Ageing and health. <https://www.who.int/news-room/factsheets/detail/ageing-and-health>

Yaşlanma Vizyon Belgesi. (2023). chrome-extensions://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://aile.gov.tr/media/135665/yaslanma_vizyon_belgesi_.pdf

Yaşlanma Vizyon Belgesi. (2023). <https://www.aile.gov.tr/eyhgm>

Yaşlı Hakları Ulusal Eylem Planı. (2023). chrome-extensions://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://aile.gov.tr/media/133624/yasli_haklari_ulusal_eylem_plani.pdf

Zeytinburnu Belediyesi. (2022). AKDEM Yaşlılar Kulübü üyeleri yaz boyunca sosyalleşiyor. <https://zeytinburnu.istanbul/haberler/akdem-yaslilar-kulubu-uyeleri-yaz-boyunca-sosyallesiyor/>